

Gość wydania:
Wojciech Sieńczyk,
Wiceprezes Zarządu ING Bank Śląski S.A.

Okiem praktyka biznesu:
Rynek kryptowalut – korzyści i wyzwania
w dialogu ekspertów

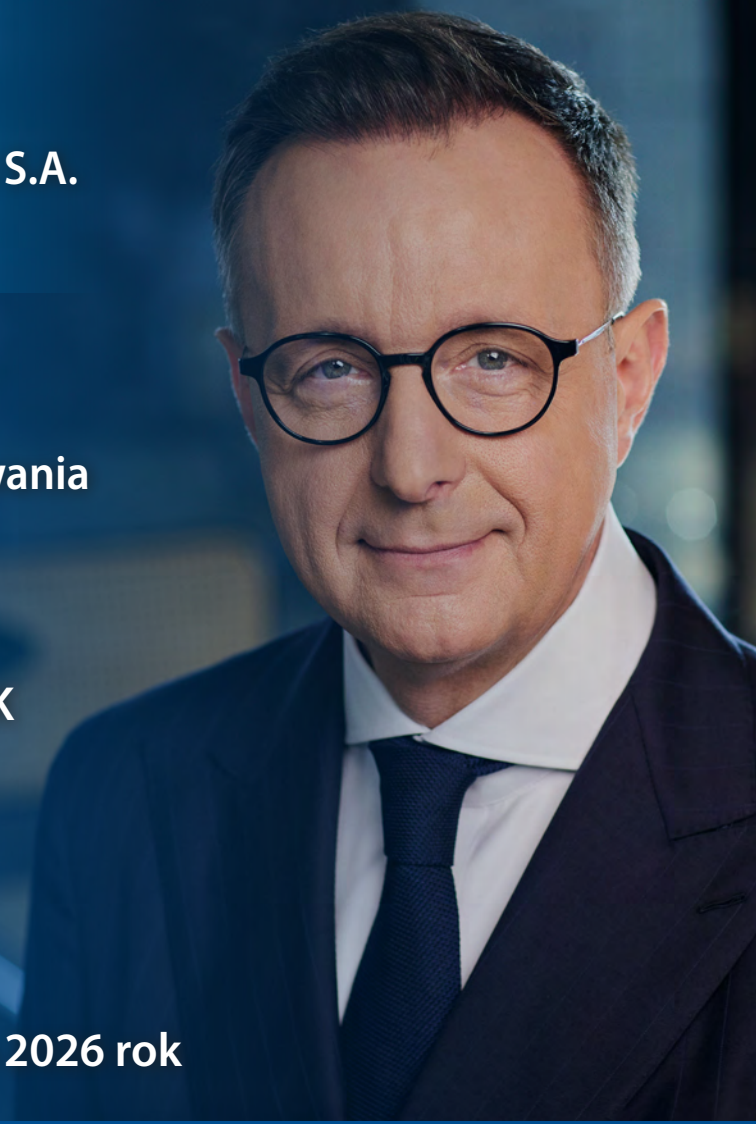
Cyberzagrożenia dla domów
maklerskich – okiem eksperta NASK

Wspieramy różnorodność:
wywiad z Joanną Wróbel,
Prezes BondSpot S.A.

Tematy regulacyjne i biznesowe na 2026 rok

KRK'26 w fotorelacji

Po godzinach:
Małgorzata Paszkiewicz
o swojej pasji do łyżwiarstwa

Działalność maklerska a VAT – wybrane aspekty

dr Grzegorz Keler, adwokat, partner w kancelarii Jabłoński Koźmiński i Wspólnicy, adiunkt na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego

Barbara Błaszczak, doradca podatkowy, Senior Associate w kancelarii Jabłoński Koźmiński i Wspólnicy, doktorantka w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego w dyscyplinie nauki prawne

Prowadzenie działalności przez firmy inwestycyjne często wiąże się z dylematami dotyczącymi prawidłowego wywiązywania się z obowiązków podatkowych związanych ze świadczonymi usługami. W tym zakresie należy również uwzględnić obowiązki na gruncie VAT. Choć wiele usług świadczonych przez podmioty prowadzące działalność maklerską korzysta ze zwolnienia z VAT, w praktyce kwalifikacja podatkowa niektórych z nich nie zawsze jest jednoznaczna. Wręcz przeciwnie, ze względu na specyfikę wykonywanych usług, podmioty prowadzące działalność maklerską mogą doświadczyć szeregu wątpliwości dotyczących prawidłowego rozliczenia VAT w związku z podejmowanymi działaniami, jak również w zakresie uprawnień przysługujących na gruncie tego podatku. W niniejszym artykule omówione zostaną wybrane regulacje ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2025 r. poz. 775 z późn. zm., dalej: „**Ustawa o VAT**”) istotne z perspektywy działalności maklerskiej oraz wskazane przykładowe rodzaje usług, które, zgodnie ze stanowiskiem organów podatkowych, jak również sądów administracyjnych, nie korzystają ze zwolnienia z VAT.

Działalność maklerska a mały podatnik w VAT

Dla podatników prowadzących działalność maklerską przewidziano odmienny limit uznawania ich za małych podatników. Zgodnie z art. 2 pkt 25 ustawy o VAT w przypadku podatnika prowadzącego przedsiębiorstwo maklerskie (a także zarządzającego funduszami inwestycyjnymi, zarządzającego alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, będącego agentem, zleceniobiorcą lub inną osobą

świadczącą usługi o podobnym charakterze, z wyjątkiem komisju) za małego podatnika uznaje się podmiot, u którego kwota prowizji lub innych postaci wynagrodzenia za wykonane usługi brutto nie przekroczyła w poprzednim roku podatkowym równowartości 45 000 euro. Przeliczenie tych kwot na euro dokonuje się zgodnie z zasadami wskazanymi w ustawie o VAT, stosując średni kurs euro ogłaszany przez Narodowy Bank Polski na pierwszy dzień roboczy października poprzedniego roku podatkowego, w zaokrągleniu do 1000 zł.

Uzyskanie statusu małego podatnika wiąże się z szeregiem uprawnień, dzięki którym rozliczanie VAT może się okazać znacznie łatwiejsze. Takie rozwiązania to np. możliwość rozliczania podatku oraz składania deklaracji VAT za okresy kwartalne, a także rozliczanie podatku na zasadach kasowych (co oznacza, że obowiązek podatkowy powstaje co do zasady dopiero po otrzymaniu płatności).

Czasowe odwrotne obciążenie dla niektórych transakcji giełdowych

Kolejnym istotnym zagadnieniem na gruncie VAT, które powinny uwzględnić podmioty zaangażowane w obrót giełdowy, jest mechanizm czasowego odwrotnego obciążenia. Obejmuje on wybrane transakcje realizowane na rynku giełdowym, w szczególności dotyczące gazu, energii oraz uprawnień do emisji gazów cieplarnianych. Mechanizm ten, uregulowany w Rozdziale 1c ustawy o VAT, obowiązuje od 1 kwietnia 2023 r. i pierwotnie miał znaleźć zastosowanie do 28 lutego 2025 r. Obecnie został przedłużony do 31 grudnia 2026 r.

OKIEM EKSPERTA: Działalność maklerska a VAT – wybrane aspekty

Odwrotne obciążenie w omawianym zakresie przewiduje, że obowiązek rozliczenia podatku VAT spoczywa na nabywcy towarów lub usługobiorcy w przypadku dostaw gazu w systemie gazowym, energii elektrycznej w systemie elektroenergetycznym oraz usług polegających na przenoszeniu uprawnień do emisji gazów cieplarnianych, jeżeli transakcje te są realizowane – bezpośrednio lub za pośrednictwem podmiotu uprawnionego na:

- (I) giełdzie towarowej w rozumieniu przepisów o giełdach towarowych;
- (II) rynku regulowanym lub OTF w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2024 r. poz. 722 z późn. zm., dalej: „Ustawa o obrocie”).

W przypadku dostawy gazu lub energii elektrycznej, zastosowanie tego mechanizmu wymagane jest obligatoryjne w przypadku, w którym nabywca jest czynnym podatnikiem VAT, którego główna działalność polega na odsprzedaży gazu albo energii. Podobnie czynnym podatnikiem VAT powinien być usługobiorca (również czynny podatnik VAT), w szczególności:

- (I) będący spółką prowadzącą giełdę towarową w rozumieniu przepisów o giełdach towarowych;
- (II) będący towarowym domem maklerskim lub domem maklerskim w rozumieniu przepisów o giełdach towarowych;
- (III) będący spółką prowadzącą giełdową izbę rozrachunkową w rozumieniu przepisów o giełdach towarowych, Krajowym Depozytem Papierów Wartościowych S.A. lub spółką, której Krajowy Depozyt przekazał wykonywanie czynności z zakresu zadań, o których mowa w art. 48 ust. 2 ustawy o obrocie;
- (IV) będący spółką prowadzącą jednocześnie izbę rozliczeniową i izbę rozrachunkową w rozumieniu ustawy o obrocie;
- (V) posiadający koncesję wydaną przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki umożliwiającą obrót tymi towarami wskazanymi lub posiadającego rachunek w rejestrze Unii, o którym mowa w art. 8 ust. 5 ustawy z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (tj. Dz. U. z 2025 r., poz. 1685 ze zm.).

W konsekwencji, w przypadku transakcji giełdowych dotyczących gazu, energii oraz uprawnień do emisji gazów cieplarnianych, podmioty zaangażowane w obrót nimi powinny każdorazowo weryfikować, czy nie są zobowiązane do rozliczenia VAT w ramach mechanizmu odwrotnego obciążenia. W takim przypadku dostawca albo usługodawca nie rozliczy podatku należnego, natomiast dla nabywcy kwota podatku naliczonego stanowi będzie kwotę podatku należnego, co zapewni neutralność takiej transakcji z perspektywy VAT. Z oczywistych względów w zakresie świadczenia usług do emisji CO₂ wyłączono zastosowanie obowiązkowego mechanizmu podzielonej płatności, co może mieć istotne znaczenie z punktu widzenia płynności.

Podmioty zamierzające dokonywać opisanych czynności są zobowiązane do złożenia zawiadomienia do naczelnika urzędu skarbowego przed dokonaniem pierwszej z nich. Niezłożenie takiego zawiadomienia, jak również złożenie go po terminie albo podanie w nim danych niezgodnych ze stanem rzeczywistym, podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Skomplikowane zwolnienie z VAT

W przypadku działalności maklerskiej wyróżnić można szereg świadczeń, które są objęte zwolnieniem z VAT. W szczególności na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 41 ustawy o VAT dotyczy to usług, których przedmiotem są instrumenty finansowe, o których mowa w ustawie o obrocie, z wyłączeniem przechowywania tych instrumentów i zarządzania nimi, oraz usługi pośrednictwa w tym zakresie. Z kolei na gruncie art. 43 ust. 1 pkt 40a ustawy o VAT, zwolnieniu podlegają usługi, w tym także usługi pośrednictwa, których przedmiotem są udziały w spółkach i innych niż podmiotach mających osobowość prawną, z wyłączeniem usług przechowywania tych udziałów i zarządzania nimi.

Jednocześnie w ramach obrotu instrumentami finansowymi można wskazać na szereg czynności, w tym usług związanych z instrumentami finansowymi, które, zgodnie z utrwaloną praktyką organów podatkowych, aprobowaną również przez sądy administracyjne, nie korzystają ze zwolnienia z VAT. Dotyczy to usług mających charakter techniczny oraz administracyjny względem właściwych usług finansowych, które nie uznano za na tyle powiązane z działalnością maklerską, żeby uznać je za element kompleksowej usługi.

Istotnym punktem wyjścia przy analizie takich świadczeń jest orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: „TSUE”) dotyczące usług finansowych. W tym kontekście ważnymi wyrokami TSUE, na które niejednokrotnie powołują się polskie sądy oraz organy podatkowe są orzeczenia w sprawach: C-350/10 Nordea Pankki Suomi Oyj (z dnia 28 lipca 2011 r.), C- 29/08 AB SKF (z dnia 29 października 2009 r.); C-235/00 CSC Financial Services Ltd. (z dnia 13 grudnia 2001 r.) oraz w sprawie C-2/95 SDC (z dnia 5 czerwca 1997 r.). Zgodnie z tymi wyrokami, aby usługi finansowe podlegały zwolnieniu z VAT muszą one skutkować przekazaniem środków pieniężnych, jak również prowadzić do zmian prawnych i finansowych pomiędzy stronami transakcji. W konsekwencji świadczenia o charakterze technicznym lub administracyjnym, w których usługodawca ponosi jedynie odpowiedzialność wyłącznie za ich wykonanie w takim zakresie, nie powinny być objęte zwolnieniem z VAT. W takich przypadkach, w świetle orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego (dalej: „NSA”) oraz praktyki organów podatkowych, usługa taka ma charakter usługi „odnoszącej się do” instrumentów finansowych, a nie usługi, której przedmiotem są instrumenty finansowe.

OKIEM EKSPERTA: Działalność maklerska a VAT – wybrane aspekty

Przykładem takich świadczeń, które w praktyce nie zostały uznane za uprawniające do skorzystania ze zwolnienia są:

- usługa udostępniania informacji o notowaniach instrumentów finansowych (zob. wyrok NSA z dnia 26 lipca 2023 r., sygn. akt I FSK 1728/19);
- pełnienie funkcji sponsora emisji i związane z tym czynności (zob. wyrok NSA z dnia 5 marca 2025 r., sygn. akt I FSK 1720/21).

Natomiast Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej wskazywał, że do zwolnienia nie uprawniają również takie czynności, jak:

- usługi organizatora emisji oraz agenta kalkulacyjnego i dokumentacyjnego (zob. interpretacja indywidualna z dnia 11 października 2022 r., sygn. 114-KDIP4-3.4012.464.2022.1.MP);
- odpłatne wystawianie opinii albo zaświadczeń i podobne czynności administracyjne (zob. interpretacja indywidualna z dnia 8 marca 2019 r., sygn. 0114-KDIP4.4012.869.2018.1.BS oraz interpretacja indywidualna z dnia 4 października 2024 r., sygn. 0114-KDIP4-3.4012.422.2024.2.IK).

Zwolnieniem nie będą również objęte usługi doradztwa inwestycyjnego (wynika to zarówno z praktyki organów podatkowych, jak również wprost z art. 43 ust. 15 pkt 2 ustawy o VAT). Natomiast za świadczenia korzystające ze zwolnienia z VAT można uznać np. czynności związane z wykonywaniem funkcji animatora emitenta instrumentów finansowych (zob. wyrok NSA z dnia 5 marca 2025 r., sygn. akt I FSK 2301/21).

W świetle powyższych przykładów można stwierdzić, że ostateczna ocena możliwości skorzystania ze zwolnienia z VAT wymaga każdorazowo indywidualnej analizy konkretnego świadczenia. Jednocześnie podobieństwo danego świadczenia do jednego z opisanych powyżej może stanowić istotny sygnał ostrzegawczy przy rozważaniu kwalifikacji danej czynności jako opodatkowanej VAT.

Brak zwolnienia, o ile kłopotliwy ze względu na konieczność ewentualnego rozliczenia VAT, stanowi również szansę na możliwość „odzyskania” części podatku naliczonego. Skorzystanie z tej możli-

wości wymaga jednak zastosowania odpowiednich mechanizmów alokacji kosztów, w tym przyporządkowania kwot podatku naliczonego do działalności opodatkowanej oraz zwolnionej.

Ze względu na specyfikę branży finansowej, w przypadku podatników prowadzących działalność maklerską, najbardziej prawdopodobna jest konieczność ustalenia tzw. współczynnika struktury sprzedaży (proporcji), która umożliwi procentowe ustalenie kwot podatku naliczonego możliwych do odliczenia, obliczanej zgodnie z wytycznymi wskazanymi w art. 90 ustawy o VAT (z uwzględnieniem specyfiki jego obliczania dla usług finansowych o charakterze pomocniczym).

Należy również pamiętać o możliwości rezygnacji ze zwolnienia z VAT szeregu usług finansowych, w tym z art. 43 ust. 1 pkt 40a i 41 ustawy o VAT, dotyczących działalności maklerskiej. Decyzja o rezygnacji ze zwolnienia może pozwolić na odzyskanie VAT od zakupów, choć z drugiej strony skutkuje wyższą ceną za świadczone usługi.

Warunkiem rezygnacji ze zwolnienia jest złożenie stosownego zawiadomienia do naczelnika urzędu skarbowego przed początkiem okresu rozliczeniowego, od którego podatnik rezygnuje ze zwolnienia. Zmiana decyzji o wyborze opodatkowania może nastąpić nie wcześniej niż po upływie 2 lat, licząc od początku okresu rozliczeniowego, od którego podatnik wybrał opodatkowanie usług.

Podsumowanie

Regulacje w zakresie VAT w istotny sposób oddziałują na funkcjonowanie podmiotów prowadzących działalność maklerską. Jednak niektóre przepisy budzą kontrowersje i są przedmiotem sporów z organami podatkowymi. Z tego względu, ustalenie zasad opodatkowania poszczególnych czynności wymaga dokładnej analizy, z uwzględnieniem wszystkich, nawet pozornie drugorzędnych, elementów danego świadczenia. Pominięcie takich okoliczności może bowiem prowadzić do nieprawidłowej kwalifikacji usług na gruncie ustawy o VAT.

